

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie 26.06.2026 nr 2-2/2276-1,
MKM/26-0770/-1K

Meie 15.07.2026 nr 8-2/4974

Majandus- ja tööstusministri määruse „Äriarendustoetus“ eelnõu koostamine

Lugupeetud minister

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on esitanud Justiits- ja Digiministeeriumile koostamiseks majandus- ja tööstusministri määruse „Äriarendustoetus“ eelnõu.

Justiits- ja Digiministeerium (JDM) koostab eelnõu märkustega.

1. JDM toetab ettevõtjate digitaliseerimise ning tehisarulahenduste arendamise ja kasutuselevõtu soodustamist, mis aitab suurendada ettevõtjate konkurentsivõimet, tootlikkust ja lisandväärtust. Samuti peame positiivseks, et tehisarulahenduste arendamine või kasutuselevõtt on meetme kohustuslik komponent, mis suunab ettevõtjaid rakendama uusi tehnoloogiaid läbimõeldult ja strateegiliselt.

Juhime siiski tähelepanu, et arvestades meetme eesmärki toetada ettevõtjate digitaliseerimist ning tehisarulahenduste arendamist ja kasutuselevõttu, jääb infotehnoloogia ja infoühiskonna valdkondade mõjuhinnang üldsõnaliseks. Soovitame mõjuanalüüsi täiendada hinnanguga selle kohta, millist mõju avaldab meetme rakendamine ettevõtjate digivõimekusele, andmehaldusele ja infosüsteemide arendamisele ning millised on peamised riskid seoses tehisarulahenduste kasutuselevõttuga.

Kuna tehisarulahenduse arendamine või kasutuselevõtt on arenguplaani kohustuslik komponent, soovime kaaluda taotluse või arenguplaani nõuete täiendamist selliselt, et tehisarulahenduse puhul kirjeldatakse selle kavandatud kasutusjuhtu, eesmärki ja oodatavat mõju ettevõtja tegevusele. See võimaldaks hinnata tehisarukomponendi sisulist põhjendatust ning tagaks taotluste ühtlasema ja läbipaistvama hindamise.

2. **Eelnõu § 6 lõike 2 punktis 4 ja lõikes 6** on reguleeritud toetatavate tegevuste hulgas arenguplaani elluviimisega seotud toetust mh intellektuaalomandi kasutamise strateegiliseks juhtimiseks ja arendamiseks.

Eelnõu § 6 lõike 6 kohaselt koosneb selle tegevuse elluviimine järgmistest toetatavatest alategevustest: 1) ettevõtja intellektuaalomandi strateegia koostamine ja arendamine, tegevusvabaduse analüüsimine; 2) intellektuaalomandi õiguste esmakaitse taotlemine ja nende kaitse laiendamine sihtturgudele, välja arvatud kaubamärgi kaitsmine; 3) intellektuaalomandiga seotud nõustamisteenuste ja ekspertiisi sisseostmine ärimudelit toetava litsentseerimissüsteemi loomiseks.

Seletuskirja kohaselt on intellektuaalomandi kasutamise juhtimine suunatud ettevõtja teadmiste ja uuenduste kaitsmisele ning ärilisele kasutamisele. Toetatakse nii strateegiate koostamist kui ka õiguste kaitsmist ja laiendamist sihtturgudele, samuti litsentseerimismudelite arendamist. JDM pooldab igati ettevõtjate toetamist ka oma intellektuaalse omandi valdkonda puudutavate tegevuste

kaardistamisel ning eesmärkide seadmisel. Ka Patendiamet on selles suunas samme astumas ning täpsustamas oma rolli intellektuaalomandi ökosüsteemi eestvedajana. Soovitakse pakkuda võimalikult kvaliteetset ja mitmekesist teenust, mis ei piirdu üksnes tööstusomandi esemetele õiguskaitse andmisega, vaid ka teenuste arendamisega kõikide tööstusomandi esemete kommersialiseerimise toetamiseks (vt Patendiameti põhimääruse § 13 lõike 3 punktid 17 ja 18, mille kohaselt on alates 01.06.2026 kaubamärgiosakonna ülesanneteks tööstusomandi kommersialiseerimise toetamine ning kasutajakesksete teenuste arendamine tööstusomandi kaitsmiseks ja kommersialiseerimiseks). Peame sellealaseid algatusi oluliseks ning toetame igakülgset koostööd ettevõtjate toetamisel.

Samas vajab JDM hinnangul seletuskiri mitmes küsimuses täpsustamist. Eelnõu § 6 lõike 6 punkti 2 kohaselt toetatakse tegevusena mh „intellektuaalomandi õiguste esmakaitse taotlemist ja nende kaitse laiendamist sihtturgudele, välja arvatud kaubamärgi kaitsmine“. Kaubamärkide valdkonna välistamist toetatavate tegevuste hulgas ei ole aga selgitatud. Palume vastavad täpsustused lisada seletuskirja, nt kas see tähendab, et iga teise tööstusomandi valdkonnaga (patendid, kasulikud mudelid, geograafilised tähised, mikrolülituse topoloogiad, tööstusdisainid) seotud tegevused on toetatud. Palume täiendavalt selgitada täpsemalt, mida peetakse „esmakaitse taotlemise“ all silmas – kas vaid nt esmast leiutist sisaldavat patenditaotlust, kasuliku mudeli registreerimise taotlust, tööstusdisainilahenduse registreerimise taotlust või ka peale prioriteedikuupäeva esitatud taotlusi. Lisaks palume selgitada, kas „kaitse laiendamisega sihtturgudele“ tähendab seda, et kui juba Eestis on patent taotletud ja taotletakse Euroopa patenti või patenti mõnes teises riigis. Sellisel juhul võib olla vaieldav, kas see on kaitse „laiendamine“, kuna juriidiliselt ei laiendata Eestis saadud kaitset, vaid nt Euroopa patendi puhul saad kaitse sellisena, mis on igas riigis eraldi. Palume ka seda seletuskirjas täpsustada, et toetuse saajatel oleks selge, millega nad saavad ja peavad arvestama oma tegevuste planeerimisel.

3. Eelnõu §-s 7 on kulude abikõlblikkuse regulatsioon.

Paragrahvis on läbivalt kasutatud terminit "ettevõte", mille palume asendada terminiga "äriühing" (§ 10), sest ilmselt on mõeldud isikut, mitte ettevõtet tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 66¹ tähenduses.

4. Eelnõu §-s 10 on reguleeritud nõuded taotlejale.

Paragrahvi lõikes 5 on sätestatud, et taotleja üle valitsevat mõju omava isiku suhtes ei ole algatatud likvideerimis-, sundlõpetamis- ega pankrotimenetlust ega tehtud pankrotiotsust. Seletuskirjas on selgitatud, et „Samuti ei tohi taotleja ega temaga seotud isik olla likvideerimisel, sundlõpetamisel ega pankrotimenetluses. Samuti ei tohi olla tehtud pankrotiotsust tema kohta. Selle nõude eesmärk on tagada, et toetust saavad jätkusuutlikud ja tegutsevad ettevõtjad.“

Palume lõike 5 sõnastada selliselt, et sealt lähtuks tingimus, mida on vaja täita, näiteks sõnastusega: „Taotleja üle valitsevat mõju omava isiku suhtes ei tohi olla algatatud likvideerimis-, sundlõpetamis- ega pankrotimenetlust ega tehtud pankrotiotsust.“

Seletuskirja kohaselt on silmas peetud nii taotlejat kui ka taotlejaga seotud isikuid, kuid eelnõu tekstis on üksnes taotleja üle valitsevat mõju omav isik märgitud. Palume eelnõu ja seletuskiri ühtlustada. Seletuskirjas on ka selgitamata ja viitamata seadusele, millest lähtuvalt selguks, kes on „taotleja üle valitsevat mõju omav isik“. Palume seletuskirja täiendada.

Õige ei ole kasutada terminit „pankrotiotsus“, vaid õige on pankrotimäärus (pankrotiseaduse § 31 lg 5 esimene lause).

5. Eelnõu § 11 lõikes 2 on reguleeritud taotluses sisalduvad andmed.

Kuna loetelu sisaldab ka isikuandmeid (p 6) ja seaduses ei saa jätta töödeldavate isikuandmete kategooriaid lahtise loeteluna, palume lg 2 sissejuhatav tekst sõnastada järgmiselt: „(2) Taotlus peab sisaldama järgmiseid andmeid, kinnitusi ja dokumente:“.

6. Eelnõu §-s 13 on reguleeritud arenguplaaniga seonduv.

Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu, kas §-s 13 sätestatud arenguplaani tagasilükkamine on vaidlustatav haldusakt. Palume eelnõu ja seletuskirja täiendada, millised on vaidlustamise võimalused.

Eelnõu § 13 lg 3 kohaselt peab arenguplaan olema realistlik, usutav, majanduslikult põhjendatud ja tegevused peavad olema piisavalt loogilised. Need kriteeriumid on väga hinnangulised. Hea halduse põhimõttest tulenevalt peaks taotleja suutma ette näha, millal arenguplaan loetakse realistlikuks ja millal loetakse mõju piisavaks. Praegu võib erinevate hindajate praktika kujuneda erinevaks. Soovitame lisada täpsemad kriteeriumid määрусesse või koostada siduv hindamisjuhend, mille põhialused oleks määрусes.

7. Eelnõu §-s 14 on reguleeritud taotluse menetlemine.

Paragrahvi lg 2 sõnastus on ebaselge. JDM teeb ettepaneku sõnastada säte järgmiselt: „Jooksva taotlemise korral menetletakse taotlusi nende registreerimise järjekorras. Taotluste vastuvõtmise võib lõpetada, kui registreeritud ja menetluses olevates taotlustes taotletud toetuste kogusumma on vähemalt võrdne toetuste eelarve vaba jäägiga.“

8. Eelnõu §-s 21 on reguleeritud toetuse maksmine.

Paragrahvi lõike 5 punkti 6 sõnastus on liiga ebamäärane, sätestades, et Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (EIS) võib keelduda maksmisest, kui toetuse saaja majanduslik olukord on niivõrd halvenenud, et projekti elluviimine on ohustatud. Puuduvad kriteeriumid, millal on olukord piisavalt halb, kuidas seda hinnatakse ja milliste näitajate alusel. Selline diskretsioon on liiga lai. Palume sätet täpsustada objektiivsete näitajatega või vähemalt tuua seletuskirjas näiteid.

9. Eelnõu §-d 22 ja 23 reguleerivad toetuse saaja ja EIS-i õiguseid ja kohustusi.

Paragrahvi lõike 2 punkti 11 kohaselt on toetuse saaja kohustatud säilitama taotluse, toetuse ja projekti elluviimisega seotud dokumentatsiooni vähemalt kümme aastat taotluse rahuldamise otsuse tegemisest arvates. Eelnõu § 23 lg 2 p 4 kohaselt on EIS kohustatud säilitama riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmisega seotud teavet koos vajalike lisadokumentidega kümme aastat viimasest taotluse rahuldamise otsusest arvates.

Võttes arvesse, et töödeldavate isikuandmete kategooriad ja säilitamise tähtajad tuleb ette näha seadusega, palume seletuskirja täiendada viitega vastavatele seaduse sätetele.

10. Eelnõu § 24 reguleerib toetuse tagasinõudmist ja tagasi maksmist.

Seletuskirja kohaselt on likvideerimis- ja pankrotimenetluse korral õigus nõuda EIS-il toetus selle saajalt tagasi. Samuti selgitatakse, et toetuse saaja peab tagasinõutud summa tagastama 60 kalendripäeva jooksul alates otsuse jõustumisest. Palume arvesse võtta taustainfona, et likvideerimis- ja pankrotimenetluse tuleb arvestada nõuete rahuldamisel teiste tähtaegadega kui 60 päeva või pikendatuna 12 kuud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Maarja-Liis Lall 54770628
maarja-liis.lall@justdigi.ee

Kristel Niidas
Eleri Kästik
Maarja Roht
Marget Pae
Keaty Siivelt
Kärt Nemvalts